

7.9.2022

Pelastakaa Lasten lausunto Ulkoministeriölle EN; Lanzarote-komitea; Suomen maaprofiilin laatimisesta

Asia: Ulkoministeriö lausuntopyyntö 17.8.2022, VN/22338/2022-UM-2
Ulkoministeriö lisälausuntopyyntö 2.9.2022/ VN/22338/2022-UM-3

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua lasten suojelemista seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehdyn yleissopimuksen (SopS 87 ja 88/2011) täytäntöönpanoa valvovan sopijapuolten komitean (Lanzarote-komitean) vuoden 2014 yleiskyselyn sekä toisen valvontakierroksen täytäntöönpanoraportin jälkeisistä mahdollisista uudistuksista uuden Suomesta tehtävän maaprofiilin valmistelua varten.

Lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivalta Suomessa on edelleen merkittävä ongelma, joka vaikuttaa tuhansien lasten elämään vuosittain. Pelastakaa Lapset pitää edistysaskeleena sitä, että Suomessa on julkaistu Lanzaroten sopimuksen kansallinen toimeenpanosuunnitelma huhtikuussa 2022. Pelastakaa Lapset esittää kuitenkin huolen siitä, että kansallisen toimeenpanosuunnitelman toimenpiteiden toteutukselle ei ole varattu riittävästi resursseja. Kansallisesti johdonmukaisen ja yhdenvertaisen toiminnan takaamiseksi Suomessa tulisi olla koordinoiva taho, joka erityisesti keskittyy lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan digitaalisissa ympäristöissä.

Pelastakaa Lapset painottaa, että lapset kohtaavat seksuaaliväkivaltaa yhä enemmän digitaalisissa ympäristöissä. Pelastakaa Lapset on ylläpitänyt 20 vuotta Nettivihje-palvelua, jonne kuka tahansa voi ilmoittaa, jos kohtaa lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia tai siihen liittyvää toimintaa netissä. Pelastakaa Lapset näkee työssään, että sellainen lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistava materiaali, jossa lapsi on painostettu, ohjailtu tai manipuloitu tekemään seksuaalisia tekoja web- tai kännykkäkameran edessä, on lisääntynyt. Sama ilmiö on nähtävissä kansainvälisesti.

Pelastakaa Lapset esittää lisäksi huomion siitä, että seksuaalirikoslain kokonaisuudistuksessa toteutetaan Suomessa useita hyviä uudistuksia, mutta näistä uudistuksista huolimatta lainsäädäntö ei voimaantullessaan riittävästi suojaa lapsia digitaalisissa ympäristöissä. Netin välityksellä tapahtuvia seksuaalirikoksia ei tulisi arvioida haitallisuudeltaan ja vakavuudeltaan lievemmiksi kuin netin ulkopuolella tapahtuvia rikoksia. Lisäksi on huomioitava, että lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin leviäminen netissä voi aiheuttaa vakavia kauaskantoisia seurauksia lapselle.

Pelastakaa Lapset esittää, että INHOPE-vihjepalveluverkoston kuuluvalla vihjepalvelulla Suomessa tulisi olla lain mukaan oikeus tallentaa hetkellisesti lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia, jotta materiaalia voidaan poistaa

tehokkaammin verkosta. Joissain maissa lapsi voi ilmoittaa INHOPE-vihjepalveluverkoston¹ kuuluvalla vihjepalvelulle, jos hänen kuvansa lähtee leviämään verkossa ja kansallinen vihjepalvelu voi tallentaa lapsen lähettämän kuvan hetkellisesti koneelle ja ladata sen tekoälyä hyödyntävään järjestelmään (esim. [Project Arachnid](#)). Tämä nopeuttaa merkittävästi kuvamateriaalin poistumista verkosta ja mahdollisesti estää materiaalin laajemman leviämisen. Lisäksi se, että lapsi itse pysty tekemään tilanteessa konkreettisen toimen (pyytää vihjepalvelua auttamaan kuvan poistamisesta netistä), lisää lapsen hallinnan tunnetta. Hallinnan tunteen lisääntyminen edistää lapsen toipumista. **Pelastakaa Lapset toteaa, että Suomessa lapsilla tulee olla mahdollisuus tehdä ilmoitus INHOPE-vihjepalveluverkoston kuuluvalla vihjepalvelulle omista kuvistaan ja saada nopeaa apua kuvamateriaalin poistamiseksi verkosta.**

Materiaalin hetkellinen tallentaminen mahdollistaisi myös sen, että Pelastakaa Lasten Nettivihje-palvelu voisi tarkastaa suuremman osan saamistaan vihjeistä ja edistää myös esimerkiksi ladattavan materiaalin poistumista. Pelastakaa Lasten Nettivihje on saanut vuosittain noin 3000 vihjettä, mutta vuonna 2022 olemme saaneet jo lähes 30 000 vihjettä. Kasvaneesta vihjemäärästä suuri osa on vihjeitä, jotka vaativat materiaalin lataamista, jotta se voitaisiin tarkistaa ja laittomaksi arvioituun materiaaliin voitaisiin puuttua (liite2). Tämä on merkittävä epäkohta, jossa lapsen oikeus suojeluun jää Suomessa toteutumatta.

Pelastakaa Lapset huomauttaa, että ilman riittävää viranomaisresurssia lasten oikeus suojeluun ei voi toteutua. Poliisilla on oltava riittävät resurssit, jotta seksuaalirikoksia voidaan torjua, tutkia ja ennalta estää. Riittävät resurssit tulee varmistaa niin keskusrikospoliisissa kuin paikallispoliisilaitoksissa. Riittävät viranomaisresurssit takaavat sen, että rikosprosessit eivät pitkity. Eri toimijoiden yhteistyö ja järjestöjen pitkäjänteinen, laaja osaaminen lasten suojelemiseksi seksuaaliväkivallalta on jatkossa entistä merkittävämmässä asemassa. Järjestöt ovat myös keskeisessä asemassa siinä, että saamme lapsilta ja nuorilta tietoa päätösten ja toimintaohjelmien ohjaamiseksi.

Pelastakaa Lapset toteaa lopuksi, että lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyvän terminologian tulee vastata asianmukaista, rikoksen tuomittavuutta vastaavaa terminologiaa ([Luxenburg guidelines](#), [Sanoilla on merkitystä: Termikäsikirja lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan sanoittamiseen](#)).

Lisätietoja: erityisasiantuntija Tanja Simola, p. 0504011547

- Liitteet:**
- 1) LANZAROTE CONVENTION, Council of Europe Convention on the protection of children against sexual exploitation and sexual abuse, Replies to the general overview questionnaire, johon muutokset tehty track changes-toiminnolla.
 - 2) Pelastakaa Lasten Nettivihjeen tilastotietoja lapsiin kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta netissä.

¹ [INHOPE](#) on kansainvälinen vihjepalveluiden verkosto, johon kuuluu 50 vihjepalvelua 46 maassa. INHOPE-verkoston kuuluvien vihjepalveluiden analytit ovat saaneet koulutuksen INHOPE:lta sekä [Interpolilta](#). INHOPE ylläpitää [ICCAM-järjestelmää](#), joka mahdollistaa laittoman materiaalin turvallisen välittämisen vihjepalveluiden välillä. ICCAM-järjestelmä välittää laittoman materiaalin myös Interpolille, joka tekee muun muassa uhrintunnistusta.